

UDK 811.163.42'373.23(497.5 Dubrovnik)  
392.91(497.5 Dubrovnik)  
Izvorni znanstveni članak  
Primljen: 26. 3. 2008.  
Prihvaćen za tisak: 19. 9. 2008.

SANJA VULIĆ  
Hrvatski studiji Sveučilišta u Zagrebu  
Savudrijska bb, HR - 10000 Zagreb

## MARIJANSKA PUČKA BLAGDANSKA IMENA NA DUBROVAČKOM PODRUČJU

U radu se opisuju pučka imena blagdana Gospe Karmelske, Gospe od Anđela, Gospina Pohoda sv. Elizabeti, Gospe od Krunice, Gospe Snježne, Gospe od Zdravlja, Gospe Lurdske, Gospe Fatimske, Imena Marijina, Gospe od Sedam Žalosti, Bezgrješnoga Začeca, Velike Gospe, Male Gospe i nekih lokalnih svetkovina. Uglavnom se razmatraju pučka blagdanska imena koja sam prikupila osobnim terenskim istraživanjem u samom gradu Dubrovniku, u Postranju u Župi dubrovačkoj, u Trpnju i Orebiću na Pelješcu te na otoku Lastovu, a manjim dijelom u drugim mjestima. Uz pučka blagdanska imena koja sam preuzela iz djela drugih autora uvijek sam navela izvor. Na temelju količine, raznovrsnosti, intenziteta uporabe i ukorijenjenosti u vjerničkom puku, nameće se zaključak kako su marijanska pučka blagdanska imena na dubrovačkom području nedvojbeni pokazatelji velike privrženosti Gospi.

KLJUČNE RIJEČI: *pučka blagdanska imena, marijanski blagdani, Dubrovnik*

### UVODNE NAPOMENE

Blagdanska su imena vrlo često jasni pokazatelji ukorijenjenosti pojedinoga blagdana na nekom području, a sukladno tomu i pučkih pobožnosti vezanih uz taj blagdan. Budući da hrvatski puk s osobitom pobožnošću štuje Blaženu Djevicu Mariju, kojoj je u Katoličkoj crkvi posvećen veći broj blagdana, istraživanje pučkih imena marijanskih blagdana u jednom mjesnom govoru ili u skupini govora u okviru razmjerno manjih geografskih udaljenosti, otkriva intenzitet i ukorijenjenost marijanskih pučkih pobožnosti na temelju triju pokazatelja.

Prvi su pokazatelj pučka blagdanska imena tzv. univerzalnih marijanskih blagdana. Naime, ako su na istraživanom području od starine sačuvana i aktivno se rabe prepoznatljiva pučka imena onih marijanskih blagdana koji su zabilježeni u manje-više svakom katoličkom kalendaru, i to ne samo u okviru jednoga naroda nego u Katoličkoj crkvi općenito, takva su imena svjedokom pučke pobožnosti vezane uz taj blagdan. Drugi je pokazatelj usporedna pojavnost općeprširenih i posebnih, lokalnih pučkih imena za pojedine marijanske blagdane, a ta su specifična imena nerijetko vezana uz određene lokalitete na razmatranom području. Treći,

ali ne manje važan pokazatelj jest postojanje pučkih blagdanskih imena koja upućuju na zaključak da se pojedini blagdan, koji nije temeljno marijanski, u puku doživljavao kao marijanski. Supostojanje svih triju pokazatelja, tj. marijanskih pučkih blagdanskih imena svih triju tipova, nedvojbeno svjedoči o vrlo snažnim i raznovrsnim pučkim marijanskim pobožnostima na određenom području. Kad je pak riječ o gradu Dubrovniku i dubrovačkom području, već letimičan pregled pučkih blagdanskih imena nedvojbeno pokazuje nazočnost svih triju prethodno navedenih čimbenika, a samim tim i snažnu tradiciju štovanja Gospe.

#### PUČKA BLAGDANSKA IMENA NA DUBROVAČKOM PODRUČJU

Ne držeći se kalendarskoga redoslijeda, započet ću raščlambu s blagdanom Gospina Pohoda svetoj Elizabeti. Taj se blagdan tradicionalno slavio 2. srpnja, a u novije je vrijeme premješten na posljednji dan mjeseca svibnja. No pučka se pobožnost vrlo često spontano opire takvim promjenama pa se u mnogim mjestima dan 2. srpnja i dalje doživljava kao marijanski blagdan. U Dubrovačkom primorju slavi se 2. srpnja *Gósipa od Orašca*. Za stanovnike Primorja, posebice mjesta Orašca, to je od starine važan blagdan, a sukladno tomu i u Gradu<sup>1</sup> nije nepoznat. Inače, pučka imena marijanskoga blagdana koji se slavi 2. srpnja, na hrvatskom obalnom području, odnosno na otocima, vrlo su često satkana po obrascu *Gospa* + prijedlog *od* + toponim u genitivnom obliku.

Naravno, po istom se obrascu načinjaju i pučka imena nekih drugih marijanskih blagdana, npr. pučko marijansko blagdansko ime *Gósipa od Dúpcia*, prema toponimu *Dúbac* (južno od Grada prije ulaska u Župu dubrovačku). *Gósipa od Dúpcia* slavi se u prvu nedjelju mjeseca svibnja. Obrazac *Gospa* + prijedlog *od* + imenica u genitivnom obliku uobičajen je i kada ta imenica nije toponim, pa se npr. uz blagdansko ime *Gósipa od Dúpcia* usporedno za isti blagdan rabi pučko blagdansko ime *Gósipa òd Obranē*. Oba su pučka blagdanska imena poznata i u Župi dubrovačkoj i u samom Gradu.

Za blagdan Gospe Karmelske (16. srpnja) u Gradu se i na širem dubrovačkom području (npr. u Župi dubrovačkoj) rabi ime *Gósipa òd Kārmēna / Gósipa òd Kārmēna*, odnosno na Lastovu *Gōspà od Kārmēna*, što pokazuje da se i taj blagdan u puku redovito obilježavao, a u mnogim je mjestima tako do danas. Naravno, u zapadnijem dijelu Pelješca, onom koji je od starine čakavski, moguće su drukčije naglasne realizacije, posebice u starijega naraštaja, npr. u Orebiću *Gósipa od Kārmēna*, ali uvijek je riječ o istom imenu oronimnoga<sup>2</sup> podrijetla s istim sintagmatskim sklopom pod romanskim utjecajem, jer je to izravna prevedenica talijanskoga imena *Madonna del Carmine*.

Jedan od marijanskih blagdana kojega karakteriziraju različita pučka imena, pa i na razmjerno nevelikom području, nedvojbeno je blagdan Gospe od Anđela (2. kolovoza). Ta se heterogenost ogleda i na dubrovačkom području. Pučko ime *Sîđ* iz

<sup>1</sup> Poznato je da se opća imenica *grad*, u samom Dubrovniku, a također i u široj okolici, rabi onimizirana, tj. kao vlastito ime *Grâd / Grâd* u ojkonimnom značenju 'Dubrovnik'.

<sup>2</sup> Poznato je da je u ovom primjeru riječ o imenovanju po brijegu Karmelu na kojem se, prema predaji, Gospa ukazala.

Slanoga u Primorju dobro je poznato i u Gradu, ali i južnije, npr. u Postranju u Župi dubrovačkoj. I to je ime toponimnoga, u ovom slučaju oikonimnoga egzonimnoga postanja jer je *Sîđ* bilo lokalno domaće ime za rodni grad svetoga Franje *Asiz* (*Assisi*). S druge strane, u Orebiću na Pelješcu taj se marijanski blagdan slavi pod pučkim imenom *Góspa od Āndela*. To je pučko ime prevedenica talijanskoga imena po glasovitoj kapelici u kojoj se nekoć nastanio sv. Franjo. U Dubrovniku su pak poznata imena i *Sîđ*, i *Góspa òd Āndēlā*, te ime *Porcijûnkula*, koje je također toponimnoga podrijetla.<sup>3</sup>

Posve je drukčija situacija s pučkim blagdanskim imenom BDM od Krunice (7. listopada), jer je opće prošireno ime *Góspa od Ròzārija* / *Góspa od Ròzārija* koje se rabi i u samom Gradu, i na Pelješcu, i u Župi dubrovačkoj, pa i na Lastovu u naglasnoj inačici *Gōspā od Rozārija*. To je blagdansko ime prevedenica (prema lat. *rosarium*, tal. *rosario* 'krunica'). Naravno, na Pelješcu se može realizirati i s drukčijim naglaskom, npr. u Orebiću *Góspa od Rozārija* (pored *Góspa od Ròzārija*).

Isto vrijedi i za blagdane Gospe Snježne (5. kolovoza) te za blagdan Prikazanja BDM u hramu (21. studenoga), koji su na ovom području poznati s pučkim imenima *Góspa òd Snijēga* (prema lat. *Sancta Maria ad Nives*)<sup>4</sup> i *Góspa òd Zdravja*<sup>5</sup> / *Góspa òd Zdrāvja*. *Góspa òd Snijēga* osobito se slavi u Cavtatu, a oba su spomenuta blagdanska imena uobičajena i u Dubrovniku, i u Župi dubrovačkoj. U zapadnom dijelu poluotoka Pelješca to se ime realizira s ikavskim refleksom jata, tj. *Góspa òd Snīga*, odnosno sa starijom akcentuacijom *Góspa od Snīga*. Sukladno tomu i *Góspa od Zdrāvja*. Na Lastovu se obilježava *Gōspā òd Snjega*.

Količina blagdanskih imena načinjenih u Dubrovniku i okolici po spomenutom sintagmatskom obrascu *Gospa + od + imenica* u genitivnom obliku, tipa *Gospa od Karmena*, *Gospa od Rozarija*, *Gospa od Zdravja*, *Gospa od Orašca*, *Gospa od Dupca*, *Gospa od Obrane*, *Gospa od Anđela*, *Gospa od Danača*<sup>6</sup>, *Gospa od Milosrđa*, *Gospa od Šunja*, *Gospa od Snijega*, *Gospa od Sigurate*, *Gospa od Porata* itd. jasno pokazuje da je riječ o ustaljenoj formuli za tvorbu marijanskih blagdanskih imena koja se tradicionalno rabila na dubrovačkom području kao prevedenica tročlane talijanske sintagme istoga tipa *Madonna del*, odnosno *Madonna della + imenica*, npr. *Madonna del Carmine*, *Madonna del Rosario*, *Madonna della Salute* itd.

Upravo zato ona blagdanska imena koja se danas rabe na dubrovačkom području, a sastavljena su po obrascu *Gospa + odnosni pridjev*, očito su novijega postanja i prihvaćena iz katoličkih kalendara, odnosno iz katoličke literature. Takva su blagdanska imena gotova preuzeta po sintagmatskom obrascu koji se razlikuje od do tada uobičajenoga. Ta se postavka ponajprije odnosi na blagdane koji su razmjerno mlađega datuma, pa su samim tim i imena tih blagdana novija. Na

<sup>3</sup> Tako se zvala parcela zemlje na kojoj se, u blizini Asiza, nalazila kapelica Gospe od Anđela u kojoj se nastanio sv. Franjo Asiški, a sama je kapelica dobila to ime jer je posvećena Gospi i jer se vjerovalo da noću tamo dolaze anđeli i pjevaju.

<sup>4</sup> Prema legendi, u Rimu je jednoga ljeta 5. kolovoza pao snijeg i na tom je mjestu izgrađena crkva Gospi u čast.

<sup>5</sup> U Dubrovniku je uobičajena akcenatska realizacija *zdrāvje*.

<sup>6</sup> Potonje je ime toponimnoga podrijetla jer se jedan predjel grada Dubrovnika naziva *Dānče*. Inače, *Góspa òd Danāčā* obilježava se u drugu nedjelju listopada.

dubrovačkom su području takva blagdanska imena *Góspa Lûr(d)ska* (11. veljače) u Dubrovniku, odnosno *Góspa Lûrska* u Trpnju i Orebiću na Pelješcu, ili pak *Góspa Fătînska* u Orebiću. Naravno, odnosni su pridjevi izvedeni od toponima (točnije ojkonima) *Lurd* (Lourdes) i *Fatima*. Iz istoga se razloga može pretpostaviti da je iz kalendara preuzeto i marijansko blagdansko ime *Srce Mârijino*, npr. u Postranju i Orebiću, koje je također načinjeno po sintagmatskom obrascu imenica + odnosni pridjev. Najvjerojatnije je tako prihvaćeno i marijansko blagdansko ime *Pomòćnica křšćâna* (24. svibnja), npr. u Orebiću. Kada bi to bili od starine ukorijenjeni blagdani, rabila bi se imena \**Gospa od Lurda*, \**Gospa od Fatime*, \**Gospa od Srca* (ili \**Srce od Gospe*) te \**Gospa od Pomoći* itd., što ovdje nije slučaj.

Tomu nasuprot, sintagmatski obrazac: imenica u nominativu + prijedlog *od* + imenica u genitivu, u dubrovačkom blagdanskom imenu koje glasi *Ĭme òd Marijâ* (12. rujna) upućuje na povezanost s tradicijom. To je zajednički imendan svih Marija pa je zato *Gospino* ime navedeno u množinskom genitivnom obliku, dok je u katoličkim kalendarima uobičajena sintagma *ime* + odnosni pridjev u singularnom obliku, tj. *Ime Marijino*. Upravo se takav singularni oblik rabi na Lastovu, u naglasnoj inačici *Ĭme Marijino*.

Za blagdan Gospe Źalosne u Orebiću se rabi pučko blagdansko ime koje počinje formulom *Gospa* + prijedlog *od*, tj. *Góspa òd sedan žâlosti*. To je ime također prevedenica (prema lat. *Festum septem dolorum Beatissimae Virginis Mariae*).<sup>7</sup>

Na Pelješcu je pak za ime Gospe Loretske (10. svibnja) uobičajeno blagdansko ime *Delòrîta* (od tal. *de Loreto*). Na *Delòrîtu* je proštenje u Kuni na Pelješcu (Vodopić, 2006: 28), dok je u Trpnju marijanski karakter blagdana istaknut u inačici *Góspa Delòrîta*, odnosno sa starijom naglasnom realizacijom *Góspa Delorîta*.

Hrvatski puk, koji je od davnine odan i privržen Gospi, ponekad je i blagdane koji po svojoj naravi nisu marijanski doživljavao kao Marijine. Tako je npr. blagdan Preobraženja Gospodinova (6. kolovoza) u puku poznat pod imenom *Sigùrâta* (prema lat. *Transfiguratio*), s promjenom *Transfigurata* > *Sigurata* koja je uvjetovana pučkom etimologijom, tj. pučkim asocijacijama s dubrovačkim glagolom *sigùrat se*. No zbog štovanja Gospine slike, koja je nazvana *Góspa òd Sigùrâtê* (jer se nalazi u kapelici od Sigurate), i sâm se blagdan u puku počeo nazivati ne samo *Sigùrâta* nego i *Góspa òd Sigùrâtê*. Stoga nije začudno što je etimolog Petar Skok smatrao kako je ta "crkvice posvećena Preobraženju Gospođinu", a ne Preobraženju Gospođinovu, tj. da je to marijanski blagdan (Skok, 1973: 230). Uporabi imena *Góspa òd Sigùrâtê* moglo je pridonijeti i svećenstvo jer je latinsko ime *Maria Transfigurata*.

Premda je blagdan Blagovijesti (25. ožujka) spomendan Isusova Začeca, Utjelovljenja, puk ga također vrlo često doživljava marijanskim blagdanom. Tako je i na dubrovačkom području. U Dubrovniku se usporedno rabe inačice blagdanskoga imena *Luncijâta* i *Góspa od Luncijâtê*, što navodi na jasan zaključak kako vjernici taj blagdan doživljavaju kao marijanski. Taj se blagdan osobito obilježava Na Luncijati<sup>8</sup> (ime brežuljka iznad Gruža, prema Rijeci dubrovačkoj). Zanimljivo je da se na tom brežuljku slavi misa i 11. veljače, tj. u čast Gospi Lurdskoj, jer nema posebne crkvice

<sup>7</sup> Srednjovjekovna pobožnost ističe sedam događaja iz Isusova života koji su posebno ražalostili Gospu.

<sup>8</sup> Dio stanovnika rabi inačicu *Nuncijâta*, što je novija pojava.

posvećene Gospi Lurdskoj, pa je odabrana druga crkvice koja se smatra Marijinom. Na Lastovu se rabi pučko blagdansko ime *Gōspà Luncijāta*, pa se i na tom otoku blagdan Blagovijesti doživljava kao marijanski blagdan. To povezivanje s Gospinim imenom vjerojatno ima svoje korijene i u latinskom imenu *Festum Annuntiationis Mariae*<sup>9</sup>. U Postranju u Župi dubrovačkoj rabi se blagdansko ime *Luncijāta*, a u Orebiću na Pelješcu naglasna inačica *Luncijāta*. U Blatu na Korčuli sačuvana je za to blagdansko ime inačica *Nuncijata* (Skok, 1972: 528).

Za blagdan Bezgrješnoga Začeca (8. prosinca) na dubrovačkom se području rabe različita pučka imena. U Gradu je zabilježena posuđenica *Imakūlāta* (prema lat. *Immaculata*), u Trpnju staro hrvatsko čakavsko blagdansko ime *Neskŕnjeno Začēce* ('Neoskrvnjeno Začēce'), u Orebiću pak inačica *Bezgrjēšno*, odnosno *Bèzgrjēšno Začēce*, što je očito novina preuzeta iz katoličkih kalendara, odnosno iz literature. U Postranju pak, u Župi dubrovačkoj, rabi se vrlo staro pučko ime *Mājka Nikolina*. Za svojih brojnih terenskih istraživanja hrvatskoga govornoga područja u Domovini i dijaspori vrlo sam rijetko naišla na pojavu da se blagdansko ime Gospina Začeca povezuje s u puku popularnim blagdanom sv. Nikole koji mu po kalendaru dva dana prethodi, pa je npr. u Novalji na Pagu 8. prosinca *Gospà Mikūljška*, a u Svirčima na Hvaru *Gōspè Mikūlinska*. Postranjsko ime *Mājka Nikolina* najbliže je imenu *Mikūlina Mat* koje rabe gradišćanski Hrvati u selu Mučindrofu u srednjem Gradišću u Austriji, a donekle je srodno i drugomu pučkomu gradišćanskohrvatskomu imenu *Mikūlina Sestrīca*. Takav tip blagdanskih imena nedvojbeno pokazuje da je u puku blagdan bio poznat i da se obilježavao. Na Lastovu je pak pučka pobožnost na taj dan nešto slabije izražena. Naime, vjernici uglavnom znaju da je toga dana marijanski blagdan, ali većina ne zna točno koji, pa ga obično imenuju samo *Gōspà*.

Ima i primjera da se blagdan postupno prestao doživljavati marijanskim. Blagdan Isusova Prikazanja u Hramu (2. veljače) u puku se tradicionalno doživljavao kao marijanski blagdan. O tom svjedoče pučka imena toga blagdana iz različitih hrvatskih krajeva od juga do sjevera. Tako je i na širem dubrovačkom području, npr. u Orebiću gdje se rabi pučko ime *Gōspa Kandalōra*,<sup>10</sup> odnosno novija naglasna inačica *Gōspa kandālōra*. U Dubrovniku se pak, pod dojmom velike feste svetoga Vlaha kojoj blagdan Svijećnice neposredno prethodi, *Kandēlōra*<sup>11</sup> sve više doživljava kao uvodni dio te *feste*. Zbog toga pučko poimanje toga blagdana sve manje sadrži bilo kristovsku bilo marijansku komponentu. Takvo poimanje prati i promjena blagdanskoga imena, pa se gotovo uopće više ne čuje *Gōspa Kandēlōra*, što se nekoć znalo čuti, nego samo *Kandēlōra*. Istu pojavu nalazimo i u Trpnju gdje se sve manje čuje *Gōspa Kandalōra* pa prevladava *Kandalōra*, odnosno novija naglasna inačica *Kandālōra*. U Postranju je uglavnom samo *Kandēlōra*.<sup>12</sup> U Pijavičinu na Pelješcu je samo *Kandelora* (Rusković, 2001: 41), u Kuni na Pelješcu *Kandālōra*<sup>13</sup>

<sup>9</sup> Odatle tal. ime *Annunziata* koje je u hrvatskim govorima prihvaćeno kao *Nuncijata*, odnosno *Luncijata* s razjednačivanjem sonanata na udaljenost ( $n - n > l - n$ ).

<sup>10</sup> U tom se govoru rabi i poznata uzrečica kojom se nagađa obilježava li taj blagdan svršetak zime: *Gōspa Kandalōra - zīma fōra, zà njōm idē svēti Blāž i gōvori da je lāž*.

<sup>11</sup> Prema lat. *candela* 'svijeća' jer je to dan kada se u crkvi blagoslivljaju svijeće.

<sup>12</sup> Zato se i govori: *Kandēlōra zīma fōra, svēti Blāž kaže da je lāž*.

<sup>13</sup> U Kuni se govori: *Kandālōra zīma fōra, za njon ide Blāž, kaže da je lāž. Ali ide i Agātina pa gōvori da je istina* (Vodopić, 2006: 51).

(Vodopić, 2006: 51), a na Lastovu te u Blatu (Bačić Fratrić, 1998: 431-432), Smokvici (Baničević, 1988: 34; Baničević, 2000: 113) i Lumbardi (Cebalo, 2005: 73) na Korčuli rabi se samo ime *Kandalôra*.<sup>14</sup>

Za blagdan Gospina Rođenja (8. rujna) uobičajeno je na dubrovačkom području, širem i užem, ime *Mâla Góspa / Mâla Góspa*, odnosno na Lastovu *Mâla Gōspâ*. Da je slavlje znalo izaći iz okvira pobožnosti pokazuje poslovice iz Trpnja *Åko san se i opîla, Mâla mi je Góspa bila*, koja je poznata i drugdje u Dalmaciji. Uz blagdan Uznesenja Marijina (15. kolovoza), uobičajeno je, kao što je dobro poznato, ime *Vèlikâ Góspa / Vèlikâ Góspa*. Susrećemo ga u Gradu, kao i u široj i daljoj okolici (npr. Postranje, otok Lopud, Orebić). Na Korčuli se rabi u inačici *Vèla Gospa*, npr. u Lumbardi (Cebalo, 2005: 183), a na Lastovu u inačici *Vèja Gōspâ*.<sup>15</sup> No uz oba ta blagdanska imena, supostoje ponegdje i lokalna imena, često toponimskoga postanja, pa se npr. 15. kolovoza na Lopudu slavi *Góspa od Šúnja*. U Dubrovniku se pak 8. rujna, tj. na Malu Gospu, hodočasti *Góspi od Milosrða*.

*Góspa òd Porãtã*<sup>16</sup> časti se u Dubrovniku prije svega na Veliku Gospu, ali i na Gospu od Zdravlja. Naravno, to nisu jedini primjeri, ali su dovoljno ilustrativni. Ilustrativan je i lastovski naziv *među Gospe* za razdoblje između blagdana Velike i Male Gospe, a susreće se npr. u pučkoj izreci: *Ako dôðe dãž meðu Gōspè - dobrò je* (tj. dobro je za poljoprivredu ako padne kiša između blagdana Velike i Male Gospe). Sukladne nazive za to razdoblje nalazimo i u prostorno udaljenim govorima, npr. u hrvatskim štokavskim govorima u Žumberku *medûmaše*<sup>17</sup> (Popović, 1941: 37), u prostorno udaljenom čakavskom Bosiljevu *medmâšno vrîme* (Krajač, 1999: 141), u kajkavskim Delnicama u Gorskom kotaru *majmâšno vrèime*.<sup>18</sup>

#### ZAKLJUČNE NAPOMENE

Navedeni primjeri pokazuju da se u Gradu i na širem području susreću pučka imena svih općeproširenih marijanskih blagdana, a također i posebna pučka imena za pojedine marijanske blagdane, koja su nerijetko vezana uz određene lokalitete na razmatranom području. Blagdanska imena tipa *Góspa òd Sigùrãtè* pokazuju kako se pojedini blagdan, koji nije temeljno marijanski, u puku doživljava kao marijanski. Ukratko, narav pučkih marijanskih blagdanskih imena na dubrovačkom području pokazuje da je Gospa na tom području bila i jest vrlo štovana.

<sup>14</sup> U Lumbardi se govori: *Kandalora zima fora, svi kosići priko mora. Kandalora zima fora, za nju ide Sveti Blaž i govori da je laž* (Cebalo, 2005: 197).

<sup>15</sup> Od staroga pridjeva *veli, vela* u značenju 'velik, velika' izveden je nastavkom *-ji* stari komparativni oblik *velji, velja*. U lastovskom se govoru dogodila promjena *lj > j*, pa se rabi inačica *veji, veja*. Odatle i blagdansko ime *Veja Gospa*.

<sup>16</sup> U tom se blagdanskom imenu susreće oblik genitiva množine posuđenice (talijanizma) *põrat* 'luka' (N jd. *põrat*, G jd. *põrta*, G mn. *põrãtã*) jer je Gospa zaštitnica svih gradskih luka i lučica.

<sup>17</sup> To je rijedak primjer štokavskih govora u kojima se rabe imena *Velika* i *Mala Maša* za blagdane Velike i Male Gospe. Naime, u žumberačkim doseljeničkim štokavskim govorima to su posuđenice iz obližnjih hibridnih čakavsko-kajkavskih govora.

<sup>18</sup> Za podatak zahvaljujem prof. dr. sc. Josipu Liscu.

## LITERATURA I IZVORI

- Josip A n t o l o v i ć, 1977: *S duhovnim velikanima kroz ožujak*, Zagreb.
- Josip A n t o l o v i ć, 1989: *S duhovnim velikanima kroz kolovoz*, Zagreb.
- Ante B a č i ć F r a t r i ć, 1988: *Rječnik blatskog govora hrvatskog jezika na književni jezik rastumačen*, Blato.
- Ante B a č i ć F r a t r i ć, 1998: "Veselijanje (Božićni običaji u mistu Blato na Korčuli)", u: Zbornik "*Domaća rič 5*", Matica hrvatska, Zadar, 693-697.
- Božo B a n i ć e v i ć, 2000: *Rječnik starinskih riječi u Smokvici na Korčuli*, Župni ured Žrnovo, Žrnovo.
- Roko C e b a l o, 2005: *Razgovori na Mrkenti. Stare lumbarajske riči*, Zagreb.
- Josip K r a j a č, 1999: "Bosiljevski govor", *Hrvatski dijalektološki zbornik*, 11, Zagreb, str. 125-164.
- Bruno L o v r i ć, 1927: *Heortologija. Svetkovine Bl. Dj. Marije u zapadnoj i u istočnoj crkvi*, Štamparija "Sv. car Konstantin", Niš.
- Matija P a j i ć, 1882: *Crkveni obredi i kršćanski običaji*, Tiskara Spindler i Löschner, Sarajevo.
- Milko P o p o v i ć, 1941: *Sintaksa i rečnik žumberačkog dijalekta*, Zagreb.
- Cvjetko R u b e t i ć, 1879: *Katolička liturgika*, Naklada kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, Zagreb.
- Anto Tješimir R u s k o v i ć Tićo, 2001: *Rječnik rcanskog jezika, riječi i izraza u govoru na dalmatinskom području a posebno na Pelješcu. Sjećanja i pričice iz Pijavičina i Pelješke župe*, Zagreb.
- Petar S k o k, 1972: *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*, 2, JAZU, Zagreb.
- Petar S k o k, 1973: *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*, 3, JAZU, Zagreb.
- Jeronim Š e t k a, 1976: *Hrvatska kršćanska terminologija*, Split.
- Nina V o d o p i ć, 2006: *Kunovske stare riči*, Kuna.
- Sanja V u l i ć, 1989: "O nekim čakavskim imenima marijanskih blagdana", *Filologija*, 17, Zagreb, str. 137-150.
- Sanja V u l i ć, 1992-1993: "Utjecaj stranih jezika na neka hrvatska pučka imena blagdana", *Filologija*, 20-21, Zagreb, str. 551-563.
- Sanja V u l i ć, 1994: "Imena blagdana u Hrvata", u: *Hrvatski iseljenički zbornik 1994*, Hrvatska matica iseljenika, Zagreb, str. 168-178.
- Sanja V u l i ć, 1998: "Velika Gospa", *Hrvatsko slovo*, 173, Zagreb, str. 20.
- Sanja V u l i ć, 1999: "Iz čakavske tvorbe blagdanskih imena", *Hrvatski dijalektološki zbornik*, 11, Zagreb, str. 63-73.

## NAMES OF HOLIDAYS DEVOTED TO VIRGIN MARY IN THE AREA OF DUBROVNIK

## SUMMARY

The paper considers a variety of names of different holidays devoted to Virgin Mary: Our Lady of Carmel, Our Lady of Angels, the Visitation of Our Lady, Holiday of Rosary, Our Lady of Snow, Our Lady of Health, Our Lady of Lourdes, Our Lady of Fatima, the Name of Our Lady, Our Lady of Sorrow, Immaculate Conception, the Assumption of the Virgin Mary, the Nativity of the Virgin Mary, as well as some local holiday names. The author gathered these holiday names during her field research in the town of Dubrovnik, in the village of Postranje in Župa Dubrovačka, in Trpanj and in Orebić on Pelješac as well as on the island of Lastovo. The source is given for the names taken from other authors. The quantity, variety and intensity of the usage of these names, which are deeply rooted in the population, undoubtedly indicate their great devotion to Virgin Mary.

KEY WORDS: *folk holiday names, holidays devoted to Virgin Mary, Dubrovnik*